

Vidia: A nagy privatizációs bokszozás (2.)

A vizsgálat folyik, felejtsük el?

Visszaélésektől hangos Szeged, ha a Vidia neve szóba kerül. A volt vezérigazgató elvben máig a cég alkalmazottja: betegszabadságát tölti, viszonylag csendes visszavonulása után. A sajtót a háta közepére sem kívánhatja magában. Többszöri győzködés ellenére sem kívánt nyilatkozni:

– Talán majd később! – hárította el az érdeklődést. Vár. És valószínű még mindig bizakodik. Az igazgatóság határozata alapján *vétkes kötelességszegés miatt ugyan már fegyelmiel elbocsátották, de betegsége miatt és mert a bírósághoz fordult, munkakönyve még mindig a cég pálcélszekerényében lapul.* A munkaügyi bíróság mindenestre július 3-ára kitűzte a tárgyalást. Akkor pedig már az új munkatörvénykönyv lesz érvényben, ami alaposan megváltoztatja a volt főnök esélyeit. Egyébként is, Magyarországon egyetlen vezetőt sem ítélték még el azért, mert csődbe vitt egy vállalatot – mondják utódai.

Dr. Csölle Tibor pedig nem akárki volt az elmúlt tíz évben. Országos kapcsolatokkal, messzire nyúló baráti szálakkal a nehéz időkben is mindent meg tudott szerezni cégének: színes televíziót, mélyhűtőládát, videomagnót. Az *elosztási rendszerben még sokat értek a kapcsolatok.* Azután *változott a világ, a főnök pedig nem vette észre. Az akkori beosztottak annál inkább.* S mivel mindenkinek volt egy kis vaj a fején a cégnél, könnyű volt a döntés: elfogadták a fillérekekért kínált nyugati kocsikat, s a vezér mehetett is.

– Az ellenem folytatott vizsgálat csak arra jó, hogy a volt vezetők elfedjék vele korábbi visszaéléseiket, akadályozzák a külső szakértők által folytatott tényfeltáró vizsgálatot – érvel *Ivanicsné, a mostani vezérigazgató.* – Valójában az állami vagyont ők kezelték hűtlenül. Meg kell nézni, mikor kezdődött az igazi eredményromlás a Vidinál!

Egy APEH-vizsgálat szerint ugyanis, annak idején, amikor az állami vállalatot kiürítették és részvénytársaságba vitték át a Vidát, szabálytalanul alakították meg a társaságot, ennek következtében 480 milliós *adóeltérés* keletkezett a két gazdasági szervezetnél. Az eredmény: *50 milliós bírság,* ami az új vezetésre maradt.

– A társaság megalakulását 1989. május 1. után semmiféle szervezeti változás, kereskedelempolitikai átalakulás nem követte – érvelnek a mai vezetők; Ivanicsné, valamint *Elekes Zoltán* gazdasági igazgató és *Szűcs Gábor* marketing-igazgató. Láthatóan nem esik nehezükre előd-jeik visszaéléseit sorolni.

Fél óra alatt kirajzolódik egy olyan vállalat képe, ahol a vezetők többsége az elmúlt években már csak saját káféttikkel törődtek, ahol az állami vagyont leértékeltek és kiárusították, ahol hibát hibára, szabálytalanságot szabálytalanságra halmoztak.

– A társaság megalakulásakor egyetlen nap

alatt 240 milliót kerestek a padlón lévő cégnek a régi vezetők. Több mint 330 milliós árukészletet értékeltek le a minisztérium beleegyezésével az állami vagyon terhére, majd egy könyvelési manőverrel, a vevőket becsapva, extraprofitához juttatták az rt-t – állítják a mostani vezetők.

Tavaly azután minden megváltozott: a KGST-piac összeomlott, a bevásárlóturizmusnak bealkonyult, de a vezetők még mindig csak álmodoztak: tőzsdéről, saját bankházzról, valószínű Vidia-birodalomról. *A pénz pedig tovább folyt ki az ablakon:* sportegyesületek támogatására, szponzorálásra, ajándékokra. A vezérigazgató-nő pedig csodálkozik, hogy éppen őt vádolják vesztegetéssel, amikor elődei sokkal, de sokkal bőkezűbbek voltak üzleti partnereikkel, mint ő.

– Akadt olyan külföldi vendég, aki egy nem éppen olcsó furógéppel távozott. Azután a határon csodálkoztak, hogy megvámolták az ajándékot. Egyébként is, egy magáncégnél ki dönti el, hogy mi az üzleti ajándék, és mi a vesztegetés? Én a részvényeseknek tartozom számadással, s azt meg is tettem.

Ezek az „aprócska” figyelmességek persze még nem vitték volna csődbe az igencsak erős céget. *A Vidia szinte mindent kibírt.* Még azt is, hogy olyan cégekbe társuljanak be, ahonnan gyakorlatilag nem jött osztalék, csak vitték a pénzt: 100 millió a Barneválnak, kisebb összegek a Nizza–Szeged Rt.-nek, a Délvilág Rt.-nek, végül egy szívességi váltó a Szeko–Sámszon Kft.-nek 50 millióra. *Vak vezet világtalant!* – mondják ma már a vezetők, de akkor mindenki hallgatott.

A „második vonal”, a kirendeltség vezetők is igyekeztek minél vastagabbra kenni a vaját a kenyéren. Aki csak tehetette kft.-t alapított, még az sem zavarta őket, hogy a társasági törvény tiltja, hogy azonos profilban kereskedjenek „másodállásban”. A vezetők egymásnak írtak alá: *én a te káfétdétől vásárolok, te az enyémtől!* Furcsa lett volna, ha ugyanaz a vásárló is, meg az eladó is az adásvételi szerződésen. Az ügyesebb vezetők a feleségüknek csináltak társaságot, akadt olyan is, hogy több milliós árut vásárolt az egyik kirendeltségvezető attól a kft.-től, amelynek abban az időben ő is tagja volt, majd az árut másnap alaposan leértékelve visszavásárolták.

Mindennek persze *csak a dolgozók itták a levét.* „Szakértők” siserehada húzta a 40-50 ezreket a cégtől, amikor a kereskedők átlagkeresete alig haladta meg a 17 ezer forintot. A dolgozók legfeljebb az új vezetésben bízhattak, hogy majd rendet csinál. *Senki sem sejtette, hogy a színfalak mögött már régen megkezdődött a harc, beindult a nagy privatizációs grümdolás,* s megintcsak a dolgozók húzták a rövidebbet.

(Folytatjuk.)

RAFAI GÁBOR

Képviselőt perel a kormány – Hogyan?

A Miniszterelnöki Sajtóiroda június 10-én a következő közleményt adta ki:

„A miniszterelnök a mai napon a kormány nevében – a Magyar Televízió 1 csatornáján sugárzott Hóméró című műsorban dr. Horváth Balázs tárca nélküli miniszterrel kapcsolatban elhangzott kijelentések alapján – feljelentést tett a legfőbb ügyésznél dr. Eörsi Mátyás országgyűlési képviselővel szemben hivatalos személy megsértésének vétsége miatt.” (Tájékoztatásul: a szabad demokrata képviselő e műsorban a tavalyi taxissztrájk kapcsán azt mondta, hogy az akkori belügyminiszter, Horváth Balázs a rendőrség erőszakos fellépésével fenyegetőzött.)

Az országgyűlési képviselők közméltóságuknál fogva az átlagos állampolártól eltérő, megkülönböztetett joggal rendelkeznek. Az alkotmány 20. szakasza, 3. bekezdése szerint a *képviselőt mentelmi jog,* vagyis különleges védelem illeti.

– Mikor, hogyan és ki vonhatja meg ezt? – kérdeztük dr. Fedor Attilát, a Csongrád Megyei Bíróság büntetőkollegium vezetőjét.

– A mentelmi jogot külön törvény szabályozza. Ennek lényege a következő: képviselő nem vonható felelősségre a megbízatása gyakorlása során általa közölt tény vagy vélemény miatt. Csak az Országgyűlés előzetes hozzájárulásával lehet képviselő ellen büntetőeljárást indítani vagy folytatni.

– *Hogy kerül a legfőbb ügyész asztalára a felfüggesztésről szóló indítvány?*

– Az indítvány milyenségről, arról, hogy megalapozott-e vagy sem, a legfőbb ügyész dönt. Ha helyt ad, akkor az Országgyűlés elnökének köteles előterjeszteni, aki az indítványt haladéktalanul átadja az Országgyűlés mentelmi és összeférhetetlenségi bizottságának. Ez a testület harminc napon belül köteles határozati javaslatát beterjeszteni a Parlamentnek. A képviselő mentelmi jog felfüggesztéséhez a jelenlévők kétharmadának szavazata szükséges.

MAG

Öböl

INTERJÚ. Amikor a franciák futballoznak, az olyan, mint egy szép ívű, Nádas Péter-i mondat, tele megengedéssel és figyelemmel, részletező pontossággal és gyengédséggel, kihegyezve az igazán fineszés befejezésig, tehát Papin igazából egy nagyon pontos felkiáltójel. A foci tehát regény.

A toronyugrás glossza, a műlovgalás tárcanovella, a kézilabda tényriport, a kard publicisztika.

Sajnos, nem tudok teniszezni, de figyelem a hangokat. Az egyik kérdez, a másik felel, az egyik kacifántosan pörgeti a kérdést, erre a másik csavarint még egyet, mire jön a dramaturgiailag jól pontozott rövidítés, amit vagy befut vagy nem a válasz. Azt mondja a Roland Garros-on Szeles Mónika: „véah?”, mire Gabriella Sabatini: „aühm!” Püfölik a szót.

Készül a kőkemény interjú.

Elég olvasmányos szerzők.

Dlankus Imre

OMFB-pályázatok Idén tízmillió forint került Szegedre

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium közzétette a műszaki fejlesztések társadalmi javítására kiírt pályázatra beérkezett pályaművek jegyzékét. A jegyzékben azok a kérelmek szerepelnek, amelyeket az MKM működési területén műszaki kutatással foglalkozó intézmények tavaly juttattak el az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottsághoz.

A tájékoztatás szerint az összes kért támogatás (605,7 millió forint) mintegy egyharmadát (187. 5 millió forint) fogadták el; az elfogadott pályázatok jelentősen segítik a felsőoktatási kutatóhelyek nemzeti közti együttműködését illetve felzárkózásukat a fejlett Európához, így azok a támogatási kérelmek részesültek előnyben, amelyeknél a téma aktualitása, gazdasági fontossága több tárca közös érdekltségével párosult.

A pályázók között hat szegedi intézmény illetve egyetemi tanszék is található, közülük három a támogatottak között.

A JATE Genetikai Tanszéke 4,875 millió forintot kért és kapott

hozzájárlásként DNS szintetizátor vásárlásához.

A JATE a DEC által 75 százalékos árkedvezménnyel felajánlott korszerű VAX számítógép megvásárlásához 3,250 millió forintot kért a saját költségvetésében rendelkezésre nem álló összeg fedezetére. Az OMFB a kért összeget megítélte.

Úgyancsak megítélték a JATE Szilárdtest és Radiokémiai Tanszékének a felületvizsgáló laboratórium légkondicionáló berendezéséhez kért 1,500 millió forintot.

Támogatást kért, de nem kapott a Csonka János Műszaki Szak-közép- és Szakmunkásképző Iskola az autoelektronikai karbantartás, -javítás alapjainak megteremtéséhez és a JATE Gazdasági Földrajz Tanszéke a mezőgazdasági magántermelők jövedelemfelhasználásának ökonómiai vizsgálatára, valamint a mezőgazdasági magántermelés feltételeinek dél-alföldi régióbeli vizsgálatához.

P. J.

KÖZÉLETI NAPLÓ

MA DR. BRATINKA JÓZSEF országgyűlési képviselő fogadóórát tart választópolgárai számára délután 4 órától a Megyei Önkormányzat épületében (Rákóczi tér 1.).

*

A FÜGGETLEN KISGAZDA, FÖLDMUNKÁS és POL-

GÁRI PÁRT kéri mindazokat, akiket tulajdonuktól 1939–1949 között megfosztottak – legyen az ház, műhely, üzlet, föld és egyéb értéktárgy –, jelentkezzenek a párt Szeged, Teleki utca 3. szám alatti székházának információs irodáján (hétköznap 8–12 óráig), ahol kárpótlási ügyeik intézéséhez ingyenes segítséget nyújtanak.

Sarokba szorítva

Alkotmányjogi kiskaté VII.

21. Mi történik tehát, ha a köztársasági elnök följelenti azt, aki őt alkotmányserőnek minősítette az újságban?

A helyes megoldás (amire bizonyára a tisztelt olvasó is rájött) sakknnyelven szólva: patt, azaz döntetlen. A „végjáték” lényege ugyanis a következő: ha az államfő feljelentést tenne, az őt alkotmányserőssé vádoló arra hivatkozna, hogy kijelentését „közérdekből” tette, s ekkor bizonyítania kellene, hogy az elnök valóban „alkotmányserő”. Ezt viszont – mint a 13. és 14. sz. kérdések kapcsán említettük – csak az Alkotmánybíróság mondhatná ki, de ennek az eljárásnak a megindításához az összes képviselők legalább kétharmadának egyetértése lenne szükség, tehát azokéra is, akik kezdetől fogva elleneztek az elnök ellen mindenféle eljárást... (Igen, ez egy súlyos alkotmányjogi úr, joghézag, de hiszen ki gondolta volna korábban, hogy ez a kérdés „élesben” is fölmerülhet?)

22. Már eddig is igen gyakran került szóba az Alkotmánybíróság. Mi ez a szerv?

Az Alkotmánybíróság az alkotmányvédelem legfőbb szerve, jelenleg tíz kiemelkedő tudású jogászból áll, akiket az Országgyűlés 9. évre választott.

23. Ez a bíróság miben különbözik a többi bíróságtól?

Lényegében más. Legelőször 1803-ban az Egyesült Államokban mondta ki a Legfelsőbb Bíróság, hogy nem alkalmaz általános alkotmányellenesnek ítélt törvényt, s ezt követően terjedt el a törvények bíróság által történő alkotmányosság felülvizsgálata. Ez azonban nem peres felek vitaiban történő jogi igazságtétel, hanem a legfelsőbb törvényhozó szerv döntéseit, a törvényt is érintő, politikai elemekkel terhelt magas fokú szakmai elemző tevékenység, hatásköri viták eldöntése, ezért alakultak ki a külön szervezett alkotmánybíróságok. (Az igazsághoz hozzátartozik, hogy sok helyen az alkotmánybíráskodást a legfelsőbb bíróságok végzik.)

24. Az Alkotmánybíróság nem veszélyezteti az Országgyűlés szupremáciáját, legfelsőbb állami szerv jellegét azáltal, hogy döntéseit megsemmisítheti?

Ez a kérdés ma már nem kérdés, de pár évvel ezelőtt még az volt. A marxista államelmélet abból indult ki, hogy a hatalom egységes, s ennek legmagasabb állami szerve a parlament, amely fölött semmilyen más szerv nem állhat. (Ezért nem jöttek létre a kelet-európai államokban alkotmány-

bíróságok Csehszlovákia és Jugoszlávia kivételével, de ezek alkotmányi szabályozását az említett államok föderatív volta indokolta.) Az „egységes hatalom” azért veszélyes, mert minden neki van alárendelve, senki sem ellenőrizheti, tetszése szerint tehet szinte bármit. – A rendszerváltással ez a felfogás is változott: a hatalom egysége elvénél helyére a hatalommegosztás elve lépett, ez pedig nem alá-fölrendeltségű kormányzati és bírósági szerveket feltételez, hanem egymásnak mellérendelt, egymást kiegyensúlyozó hatalmi ágakat. (NB. Ez az alkotmányos állam, illetve a jogállamiság fontos kritériuma. Az Ember és polgár jogairól szóló 1789-es francia deklarációban már szerepelt a következő mondat: „Az olyan társadalomnak, amelyben a jogokat nem biztosították intézményesen és amelyben a hatalmi ágakat nem választották szét, nincs alkotmánya.”) Nincs tehát szó a parlament felsőbbrendűségéről a többi hatalmi ágazattal szemben! Az Alkotmánybíróság ilyen „el-lensúly”, az alkotmányosság legfőbb őrzője.

Dr. Tóth Károly alkotmányjogász

Óföldréákiak pörlekednek

A „szegénypárt” a piásoké?

Ahogy mondani szokás, „megnőtt a sajtója” Óföldréáknak, mióta megalakult a faluban a Szegények Nemzeti Szövetsége. A párt mindössze január vége óta létezik, ennek ellenére számos újságcikk és rádióriport foglalkozott vele, hangot adva a támogatóknak és az ellenzőknek is. Tegnap pedig megvolt Makón az első bírósági pör is. A szövetség ültette az alperes padjára Óföldréák polgármesterét.

Az előzmények. Március 8-án a Magyar Rádió riportere járt a községben, és többeket megkérdezett, megszólaltatott: Miként vélekednek a „szegények szövetségéről”? A március 14-én, szombaton délelőtt, a Kossuth rádión sugárzott adásból az derült ki, hogy Barlai József polgármester – a képviselő-testület nevében is fogalmazva – nincs a legjobb véleményrel a Gulyás József elnökletével működő párttól. Ominózus mondatai – amelyek kipattantották a bírósági pert – azt fogalmazták meg, hogy a párt tagjai nem éppen a szegények sorából kerültek ki, viszont olyan emberek gyülekeztek a szövetségbe, akik saját életüket sem tudják irányítani, és többségük azért nem jön ki saját költségvetéséből, mert annak nagy részét italta költi. A polgármester szíve szerint – a riportban – mentálhigiéniai terápiát javasolt volna a párt alapító tagjainak.

A Szegények Nemzeti Szövetsége úgy érezte, a nyilatkozat sértette a párt jó hírét, és a szimpatizánsok azért helyezkedtek vele szembe várakozó álláspontra, mert várják a bíróság dön-

tését: alkoholisták gyülekezetéről van-e szó avagy másról? A dr. Dudás István elnökletével zajló tegnapi tárgyaláson a felperes kijelentette: a rádióriport legalább négy hónapra visszavetette pártépítésüket.

Az alperes polgármester megerősítette, hogy az önkormányzat nevében nyilatkozott. Igazából nem is akart megszólalni, de a riporter rábeszélte. Az általa elmondottaknak csupán töredéke maradt benne a műsorban, az a része, amely eleveben vágott. Amikor az önkormányzati képviselők meglátták, kik hozták létre a pártot, azonnal állást foglaltak – igaz, csak szóban, ennek írásos nyoma csupán az e héten megtartott, rendkívüli testületi ülés jegyzőkönyvében van –, elhatárolták magukat tőle.

A laikus számára az tűnne logikusnak – mivel a polgármester elismerte, hogy a sérelmezett mondatokat mikrofonba mondta, sőt véleménye azóta sem változott –, hogy a bíróság megpróbálkozzon a békítéssel, avagy az állítások igazának vagy hamisságának kiderítésével. Bizonyára erre is törekszik, csupán alaposabban akarja körüljárni a témát. Éppen ezért a tárgyalást elhalasztották. A rádiótól megkérjük a „nyers riport” szövegét, az óföldréái önkormányzattól pedig a pártra vonatkozó állásfoglalást.

A bíróság tehát bő másfél hónap múlva dönt, ha dönt. Lehet, hogy ezt már az óföldréáiak megtették.

V. FEKETE SÁNDOR